

Verkennend natuuronderzoek locatie Het Waal te Emmen

Onderzoek naar het voorkomen van beschermde natuurwaarden

Datum: 30-03-2013
Auteur: A. Tuitert
Opdrachtgever: Aveco de Bondt
Rapportnummer: AT/2013/30.03
Versie: C1

Paraaf:

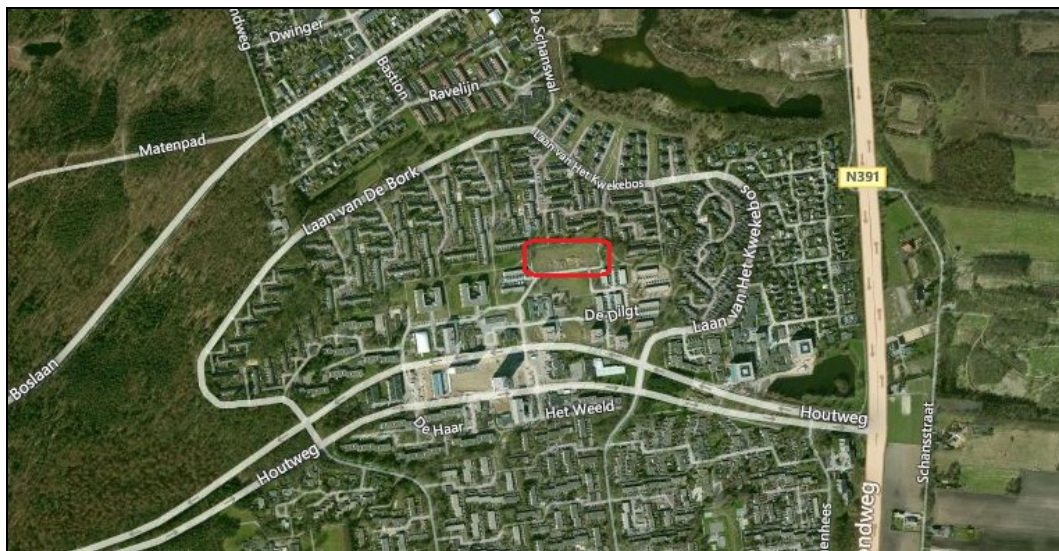
A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a horizontal line.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Voor een braakliggend terrein aan Het Waal in Emmen bestaan herontwikkelingsplannen. Op het terrein worden 24 zorgappartementen en 14 woningen gebouwd. Aangezien deze ontwikkeling kan leiden tot effecten op beschermde natuurwaarden, is in opdracht van Aveco de Bondt een verkennend natuuronderzoek uitgevoerd. Voorliggend rapport bevat de uitkomsten van dit verkennend natuuronderzoek.

Figuur 1: Overzicht plangebied (rood omlijnd).

1.2 Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is om duidelijkheid te verkrijgen over de vraag of door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling verbodsbepalingen uit de wet- en regelgeving voor natuur worden overtreden ten aanzien van beschermde soorten of gebieden. Indien sprake is van effecten op beschermde soorten, dan is voor de ingreep mogelijk een ont-heffing vereist op grond van artikel 75 Flora- en faunawet. Indien sprake is van effecten op beschermde gebieden, dan is voor de ingreep mogelijk een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet vereist.

1.3 Werkwijze

Op 14 maart 2013 heeft een verkennend veldbezoek in het plangebied plaatsgevonden. Op basis van expert judgement is aan de hand van biotoopeisen van beschermde soorten en habitatkenmerken in het plangebied beoordeeld welke beschermde soorten er in het plangebied kunnen voorkomen. Het veldonderzoek heeft een verkennend karakter en kan niet worden gezien als uitputtende soorteninventarisatie.

2 Wettelijk kader

2.1 Natuurbeschermingswet 1998

Met de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) in oktober 2005 zijn door Nederland de internationale verplichtingen vanuit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving verankerd. Ingevolge artikel 10a, eerste lid Nb-wet, wijst de minister van LNV gebieden aan ter uitvoering van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Projecten, plannen of handelingen, die negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen hebben en die niet nodig zijn voor of verband houden met het beheer, zijn op grond van artikel 19d Nb-wet verboden. Ook projecten, plannen of handelingen die buiten het Natura 2000-gebied plaatsvinden kunnen verboden zijn als er negatieve effecten door 'externe werking' kunnen optreden. Gedeputeerde Staten – of in uitzonderingsgevallen de minister van EL&I – kunnen een vergunning verlenen voor activiteiten die negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen hebben. De vergunning wordt pas afgegeven nadat een zogenaamde 'habitat-toets' het bevoegd gezag de zekerheid heeft gegeven dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast en de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten niet verslechtert en dat er geen significante verstoring van soorten optreedt.

2.2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Ffwet) voorziet sinds 1 april 2004 in bescherming van inheemse soorten planten en dieren. Naast bepalingen voor specifiek aangewezen soorten geldt krachtens art. 2 van de Ffwet de algemene zorgplicht voor alle in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Via deze wet wordt eenieder mede verantwoordelijk voor de zorg en bescherming van flora en fauna.

Voor de bij wet aangewezen soorten moeten activiteiten, ruimtelijke ingrepen en ruimtelijk gebruik worden getoetst aan de verbodsbepalingen uit de wet. Beschermde planten mogen niet worden geplukt of beschadigd (art. 8), beschermde dieren mogen niet worden gedood, verwond, gevangen, of verontrust (art. 9 en 10) en voortplantings- en vaste rust- of verblijfsplaatsen mogen niet worden beschadigd of verstoord (art. 11). Bovendien is het niet toegestaan beschermde soorten planten en dieren te vervoeren, of onder zich te hebben (art. 13). Wanneer als gevolg van activiteiten de effecten op beschermde soorten zodanig zijn dat daarmee deze bepalingen overtreden worden, dan dient daarvoor in bepaalde gevallen een ontheffing aangevraagd te worden.

In de Flora- en faunawet worden beschermde soorten ingedeeld in drie verschillende beschermingsniveaus:

Algemeen beschermde soorten

Voor algemeen beschermde soorten (tabel 1 Ffwet) geldt een vrijstelling van de onthefingsplicht bij activiteiten die te maken hebben met ruimtelijke ingrepen of beheer, mits de gunstige staat van instandhouding van de soorten niet in gevaar komt. Bij andere activiteiten moet wel een ontheffing worden aangevraagd. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de algemene zorgplicht. Er zal altijd gezocht moeten worden naar manieren om de negatieve effecten te minimaliseren.

Overige beschermde soorten

Voor de iets zwaarder beschermde soorten (tabel 2 Ffwet) is voor ruimtelijke ingrepen wel een ontheffing vereist, tenzij er gewerkt wordt volgens een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode biedt organisaties de mogelijkheid om bepaalde beheersmaatregelen of ruimtelijke ontwikkelingen uit te voeren zonder telkens daarvoor een (afzonderlijke) ontheffing te moeten aanvragen. In dat geval geldt een vrijstelling van de onthefingsplicht. Het toetsingscriterium voor ontheffingverlening van tabel

2-soorten is het criterium van de gunstige staat van instandhouding van de soort. Die mag niet in het geding komen.

Strikt beschermde soorten

De derde categorie zijn de strikt beschermde soorten (tabel 3 Ffwet). Ten aanzien van deze beschermde soorten geldt dat altijd een ontheffing van de verbodsbepalingen moet worden aangevraagd. De ontheffing wordt alleen verleend indien uit onderzoek blijkt dat er een bij wet genoemde dwingende reden aan het plan ten grondslag ligt, er geen andere bevredigende oplossing bestaat en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt.

Vogels

Vogels vormen een aparte categorie. Voor broedende vogels zijn er vrijwel geen ontheffingsmogelijkheden. Vogels zijn vooral kwetsbaar in hun broedperiode, daarom geldt in ieder geval dat in de buurt waar vogels broeden geen werkzaamheden mogen plaatsvinden in het broedseizoen (globaal van half maart tot begin augustus). Door het ministerie van EZ is een lijst opgesteld met vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn. Voor deze soorten geldt dat ze ook buiten het broedseizoen niet mogen worden verstoord of hun vaste rust- en verblijf mag worden aangetast.

2.3 Beleid ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is het ruimtelijk beleid op rijks-, provinciaal, en gemeentelijk niveau vastgesteld, waarin onder andere de bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is verankerd. De EHS werd officieel geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan en is daarna opgenomen in de Nota Ruimte, welke inmiddels vervangen is door de Structuurvisie infrastructuur en ruimte (SVIR). Kaderstellende regels ten aanzien van o.a. de EHS zijn opgenomen in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Bij geplande ingrepen die binnen de EHS vallen moet het belang van de natuurbescherming worden afgewogen tegen andere belangen, indien de voorgenomen ingreep negatief uitwerkt op de aanwezige natuurwaarden. De kern van de afweging vormt het 'nee, tenzij'-principe. Dit wil zeggen dat schadelijke ingrepen **niet** zijn toegestaan, **tenzij** er andere belangen zijn die de ingreep rechtvaardigen. In dat geval zijn compenserende maatregelen voorgeschreven.

Het Rijk en de provincies hebben spelregels afgesproken over wat wel en niet kan omtrent de EHS. Ze hebben dit in overleg met gemeenten en maatschappelijke organisaties gedaan. De afspraken zijn de 'Spelregels EHS'.

De begrenzing en ruimtelijke bescherming van de ecologische hoofdstructuur in Drenthe is geregeld in de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe (2012). Binnen de ecologische hoofdstructuur geldt de 'nee, tenzij'-benadering. Dit houdt in dat bestemmingswijziging niet mogelijk is, als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied worden aangetast. Afwijken van deze regel is alleen mogelijk als het maatschappelijk belang groot is en er geen reële alternatieven zijn. De Provinciale Omgevingsverordening Drenthe kent geen bepalingen ten aanzien van externe werking (activiteiten buiten het gebied, die de natuurwaarden in een gebied kunnen beïnvloeden).

3 Resultaten

3.1 Bureaustudie

3.1.1 Werkwijze

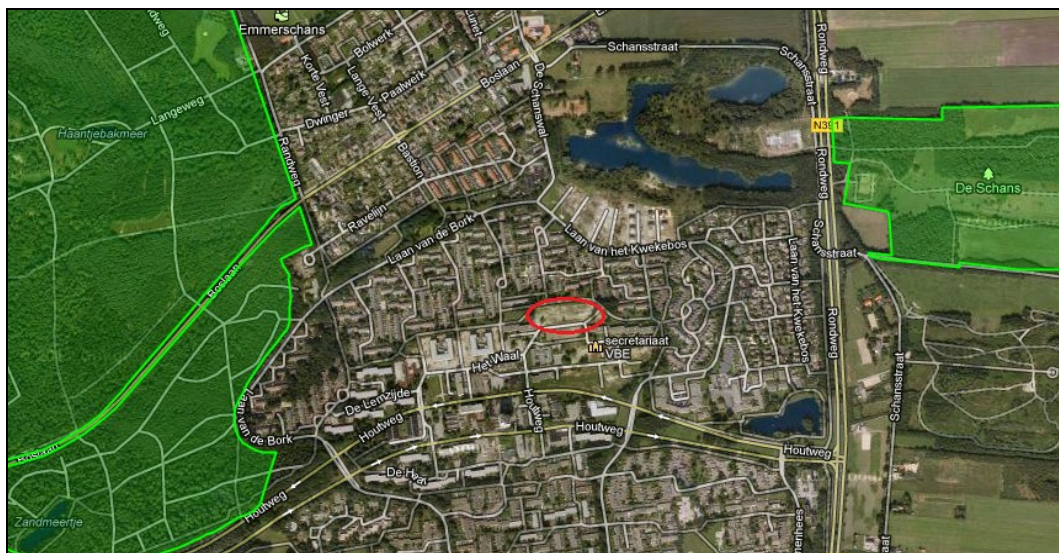
Op basis van bestaande inventarisatiegegevens is een bureauonderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van beschermde gebieden en/of soorten in (de omgeving van) het plangebied. Hiervoor zijn o.a. verspreidingsatlassen gebruikt en digitale media als www.waarneming.nl. Aan de hand van deze bureaustudie kan een inschatting gemaakt worden van welke beschermde gebieden en/of soorten er mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomen.

3.1.2 Natuurbeschermingswetgebieden

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied of een Beschermd natuurmonument. Het dichtstbijzijnde natuurbeschermingswetgebied is het Natura 2000-gebied (in aanwijzing) Bargerveen op een afstand van ruim 12 km van het plangebied. Gezien de afstand van het plangebied tot het dichtstbijzijnde natuurbeschermingswetgebied, de ligging van het stedelijk gebied van Emmen ertussen en de beperkte effectafstand van de ingreep, kunnen (significant) negatieve effecten op natuurlijke habitats en/of soorten waarvoor natuurbeschermingswetgebieden zijn aangewezen op voorhand worden uitgesloten. Verdere toetsing in de vorm van een verslechteringstoets of een passende beoordeling of het aanvragen van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet is niet aan de orde.

3.1.3 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). In de ruimere omgeving van het plangebied liggen enkele EHS-gebieden, waaronder het gebied De Schans. Het EHS-beleid van de provincie Drenthe kent geen bepalingen ten aanzien van externe werking. Aangezien het plangebied buiten de EHS ligt en van een fysieke aantasting van de EHS dus geen sprake is, kunnen significante effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS worden uitgesloten. Verdere toetsing in de vorm van een "Nee, tenzij-toets" is niet aan de orde.

Figuur 3.1.3: Overzicht ligging EHS (groen gearceerd) ten opzichte van het plangebied (rood omlijnd).

3.1.4 Beschermde soorten

Er zijn geen waarnemingen bekend van beschermde soorten in het plangebied. In de ruimere omgeving komen bijzondere soorten als groene specht, eekhoorn en verschillen-

de soorten vleermuizen voor (www.waarneming.nl). Volgens verspreidingsgegevens van RAVON (www.ravon.nl) komen in de omgeving van Emmen tevens de strikt beschermde amfibie- en reptielensoorten als kamsalamander, poelkikker en ringslang voor.

3.2 Verkennend veldbezoek

3.2.1 Flora

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn geen beschermde soorten planten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied bevat ook geen geschikte biotoop voor beschermde plantensoorten. Het betreft een braakliggend terrein in het binnenstedelijk gebied van Emmen dat grotendeels uit grassen en enkele zandige delen bestaat. Aanwezigheid van zwaarder beschermde plantensoorten kan vanwege het ontbreken van geschikte biotoop voor deze soorten worden uitgesloten. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet is niet aan de orde.

3.2.2 Vogels

In het plangebied zijn vrijwel geen broedmogelijkheden voor vogels aanwezig. Mogelijk dat een soort als witte kwikstaart in de ruigtes op het terrein kan broeden. In de bomen rondom het plangebied kunnen algemeen voorkomende zangvogels broeden. Verstoring van broedende vogels dient voorkomen te worden door buiten het broedseizoen te werken en/of voldoende afstand te houden (minimaal 20 meter) tot bomen waarin vogels broeden.

Nesten van jaarrond beschermde vogelsoorten als roofvogels, uilen, gierzwaluw en huismus zijn niet in het plangebied aanwezig vanwege het ontbreken van geschikte broedplaatsen (gebouwen en/of oude bomen). Wel zijn tijdens het verkennend veldbezoek enkele foeragerende huismussen in het plangebied waargenomen. De huismussen broeden naar verwachting in de omliggende bebouwing. In de directe omgeving blijft voldoende foerageergebied voor huismussen aanwezig in de vorm van tuinen en enkele plantsoenen. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet is niet aan de orde.

3.2.3 Zoogdieren

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn enkele sporen van konijn in het plangebied aangetroffen. Vaste rust- en verblijfplaatsen van zwaarder beschermde soorten zoals steenmarter, eekhoorn, das en veldspitsmuis die in de bredere omgeving voorkomen zijn niet in het plangebied aangetroffen en worden ook niet verwacht vanwege het ontbreken van geschikte biotoop voor deze soorten. Algemeen voorkomende zoogdiersoorten als huisspitsmuis en egel zouden de randen van het plangebied kunnen gebruiken om te foerageren. Dit zijn algemeen beschermde soorten (tabel 1 Ffwet) waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet geldt.

Het plangebied zelf bevat geen gebouwen of bomen die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Het plangebied bevat ook geen begroeiing die door vleermuizen als vliegroute of foerageergebied gebruikt kan worden. Rondom het plangebied zijn wel oudere bomen aanwezig die als foerageergebied en vliegroute voor vleermuizen kunnen dienen. Holtes waarin vleermuizen kunnen verblijven zijn niet in deze bomen aangetroffen. Aangezien deze bomen behouden blijven, vinden geen effecten op vleermuizen plaats.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet ten aanzien van zoogdieren is niet aan de orde.

3.2.4 *Reptielen, amfibieën en vissen*

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn geen reptielen, amfibieën en vissen in het plangebied aangetroffen. Het plangebied bevat ook geen geschikt biotoop voor beschermde soorten amfibieën en vissen vanwege het ontbreken van oppervlaktewater wat kan dienen als leefgebied voor vissen en amfibieën. Ook voor reptielen is geen geschikte biotoop aanwezig in het plangebied. Het plangebied betreft een braakliggend terrein in het binnenstedelijk gebied van Emmen. Aanwezigheid van beschermde soorten amfibieën, reptielen en vissen kan vanwege het ontbreken van geschikte biotoop voor deze soortgroepen worden uitgesloten. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet is niet aan de orde.

3.2.5 *Ongewervelden*

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn geen beschermde soorten ongewervelden in het plangebied aangetroffen. Het plangebied bevat ook geen geschikte biotoop voor beschermde soorten libellen, dagvlinders of andere soorten ongewervelden. De aanwezigheid van beschermde soorten ongewervelden in het plangebied kan derhalve worden uitgesloten. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet is niet aan de orde.

4 Conclusie

Voor een braakliggend terrein aan Het Waal in Emmen bestaan herontwikkelingsplannen. Op het terrein worden 24 zorgappartementen en 14 woningen gebouwd. Aangezien deze ontwikkeling kan leiden tot effecten op beschermde natuurwaarden, is in opdracht van Aveco de Bondt een verkennend natuuronderzoek uitgevoerd.

Uit het verkennend natuuronderzoek blijkt dat het plangebied niet binnen de invloedssfeer van Natura 2000-gebieden of beschermde natuurmonumenten ligt en tevens buiten de begrenzing van de EHS-gebieden ligt. Effecten op dergelijke beschermde gebieden zijn derhalve niet aan de orde.

Het plangebied bevat geen groeiplaatsen van zwaarder beschermde plantensoorten of vaste rust- en verblijfplaatsen van zwaarder beschermde diersoorten. In het plangebied is ook slechts marginaal leefgebied voor enkele algemeen voorkomende soorten zoals egel, huisspitsmuis en konijn aanwezig. Dit zijn algemeen beschermde soorten (tabel 1 Ffwet) waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet geldt.

In het plangebied zelf zijn geen potentiële verblijfplaatsen en vliegroutes van vleermuizen aanwezig. Het plangebied is ook niet geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. De bomen rondom het plangebied zijn potentieel geschikt als foerageergebied en vlieg-route voor vleermuizen. Deze bomen blijven echter behouden, waardoor effecten op vleermuizen zijn uitgesloten.

Tijdens het veldbezoek zijn enkele foeragerende huismussen in het plangebied waargenomen. Het plangebied bevat echter geen vaste rust- en verblijfplaatsen van de huismus of van andere jaarrond beschermde vogelsoorten. In de bomen rondom het plangebied kunnen algemeen voorkomende zangvogels broeden. Verstoring van broedende vogels dient voorkomen te worden door buiten het broedseizoen te werken en/of voldoende afstand te houden (minimaal 20 meter) tot bomen waarin vogels broeden.

Geconcludeerd kan worden dat de voorgenomen herontwikkeling niet leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet is niet aan de orde.